

I Lytteprøve

Spørsmål. Svar med hele setninger. Skriv svarene på dette arket.

1. Hvordan er statusen for dialektene i Norge sammenliknet med andre nordiske land?
 - Norge har en spesiell status til sine dialekter enn andre nordiske land.
 - For eksempel mye politikere snakker deres dialekter på media.
2. Hvorfor finnes det ikke en offisiell uttaleordbok for norsk?
 - Fordi det er mye dialekter i Norge og ingen er høy status enn andre.
3. Hva er årsaken til at talemålet i hovedstaden ofte har høy status i mange land?
 - Fordi noen ganger er bedre å kommunisere med en språk og dialekt.
4. I Norge var det lenge slik at folk som flyttet til Oslo forandret dialekten sin. Hva var årsakene til dette?
 - Oslo-mennesker vil ikke bruke andre dialekter
 - Folk som flyttet til Oslo må prøve å snakke penere
 - De tenkte i Oslo var det best
5. Nevn fire trekk som kjennetegner den generelle samfunnsutviklingen i Norge i 1970-årene.
 - Industriel land
 - Oil i Norge
 - Ny folk fra utlandet
 - Mer inntekt i Norge
6. Hvilke konsekvenser hadde utviklingen på 1970-tallet for synet på og bruken av dialektene?
 - Mye folk må miste sine dialekter
 - Det var ikke så pent å snakke sine dialekter
7. Hvilke dialekter er ifølge Arne Torp mest utsatt for forandringer på 2000-tallet?
 - Halling
8. Hva ser Arne Torp som hovedårsaken til dialektforandringer hos unge mennesker på 2000-tallet?
 - De er bare en dialekt og de kommer og miste sine dialekter veldig raskt.

9. Hva inneholder boken *Leve dialekten – en mental språkreise* av Gunnhild Kverness?

- Hvordan vi lever med dialekte og hvordan vi bruker språk i Norge.

10. Hva mener sangeren Kari Bremnes er viktigst for å beholde dialekten sin?

- Han mener at det er bra og bruke og holde dialekte sine.

II Tekst med oppgaver

Operasjon avlogging

Aftenposten, 24.01.2015

«Pappa, elsker du mobilen din høyere enn du elsker meg?» Spørsmålet fra sjuåringen kom ikke direkte overraskende. Situasjonene der Lars Bratsberg holdt ett øye på ungene og det andre på mobilen, var blitt så mange at han ikke merket det selv. «Så klart jeg ikke elsker mobilen min mer enn deg», svarte han beroligende, men inni seg var han usikker. Hadde han gått for langt?

Negative konsekvenser

Mobilbruk er et sikkert samtaleemne når folk over 30 år møtes til middag. De er også den siste generasjonen som husker hvordan verden var uten Internett. Gjennomsnittsnordmannen sjekker smarttelefonen sin 150 ganger i døgnet, eller hvert sjette minutt. Den forstyrrer parforholdet, ødelegger samtaler, gir dårlig nattesøvn, og barna står fullstendig overlatt til seg selv og skriker etter oppmerksomhet mens foreldrene sitter som zombier. Er alt helsvart eller gjøres det noe for å endre situasjonen? Flere har nå begynt å tenke på hvordan de bruker digitale verktøy. Bedrifter har mobilfrie møter. Familier innfører regler for de voksne om å legge vekk smarttelefoner, iPader og laptopper til barna er i seng. «Tidens store moteord blant foreldre er nærvær», skrev den danske avisen *Politiken* tidligere i år.

Flaut

Etter konfrontasjonen med datteren begynte Lars Bratsberg å sette mobilen på lydløs og legge den i gangen. Nå er Bratsberg, som til daglig jobber i Google, hjemme i sin tredje pappapermisjon. Og sønnen Mads får sannsynligvis vokse opp med en mer nærværende pappa enn storesøstrene. Hver ettermiddag fra klokken fem til ni skrur Lars av mobiltelefonen.

Det siste halvannet året har han brukt på å skrive boken *Logg av* sammen med IT-gründer Thomas Moen, som i likhet med Bratsberg erfarte at mobilbruken hans hadde gått for langt. «Når jeg ser tilbake på hvor fjern jeg var i sosiale sammenhenger før, blir jeg flau», sier Moen.

Verken han eller Bratsberg mener det er en god idé å logge helt av, men de håper folk vil begynne å reflektere og ta mer bevisste valg rundt sin egen teknologibruk.

Ingen ny kritikk

Begrensninger av egen teknologibruk vil trolig bli en ny måte å vise hvilken sosial gruppe man tilhører, på samme måte som for eksempel trening og *slow food* er det. Dette er fenomener som først og fremst er utbredt i den sosiale, økonomiske og kulturelle eliten. Både Lars Bratsberg og Thomas Moen tror at bevisst teknologibruk kan bli en klassemarkør. «Vi håper at det ikke bare blir en trend i enkelte miljøer, men mer et skifte med varig endring», sier de.

Samfunnsgeograf og lektor ved Markedshøyskolen Karl-Fredrik Tangen er mer kritisk. Han sier: «Tanken om at du må utsette de umiddelbare behovene dine, er en evig klassemarkør. Det gjelder også forholdet til barneoppdragelse. Og kritikken mot overdreven teknologibruk er ikke ny. Å være skeptisk til nye fenomener er en reaksjon som vi treffer på i forskjellige situasjoner opp gjennom historien. Man har vært redd for alt fra langt hår til cowboyfortellinger og VHS-videoer.» Tangen mener at dette ikke er et større problem enn at folk før satt og så på TV, eller at mødre satt og leste ukeblader og pratet med venninnene sine foran ungene. «Det ligger i moralen vår at ny teknologi er skummel», sier han.

For lite kritiske

Lars Bratberg mener derimot at vi har vært for lite kritiske. 42-åringen mener han tilhører en generasjon som har vært veldig opptatt av alt nytt, og som har glemt å stille spørsmål underveis. «Det virker som om vi nesten ikke har lagt merke til at vi sakte, men sikkert har endret atferdsmønster. For noen fungerer det greit, for andre ikke. Personlig føler jeg meg som en bedre pappa når jeg ikke blir forstyrret av andre enn ungene mine», sier han.

A. Spørsmål til teksten «Operasjon avlogging ».

1. Hvorfor har mange nordmenn problemer med parforholdet og nattesøvnen?

- Fordi de bruker mye timer på internett, mobil, data, ipad om dagen og det gir dårlig nattesøvn.

2. Hvorfor får lille Mads Bratsberg vokse opp med en mer nærværende pappa enn storesøstrene fikk?

- Fordi hver ettermiddag fra klokka fem til ni pappan sin av mobiltelefonen til å være med Mads.

3. Hvorfor stiller Karl Fredrik Tangen seg kritisk til påstanden om overdreven teknologibruk i våre dager?

- Han mener at det er normal å være redd og skeptisk til nye fenomener med det ligger i moralen vår at ny teknologi er skummel.

4. Hvorfor er Lars Bratsberg kritisk til teknologibruken i den generasjonen han tilhører?

- Fordi hans generasjon har vært veldig opptatt av alt nytt, og som har glemt å stille spørsmål underveis.

B. Fullfør setningene slik at innholdet blir det samme som i artikkelen.

1. Da sjuåringen spurte ham, Papa elsker du mobilen din høyre enn du elsker meg?
2. Generasjonen over 30 år er også den siste som husker hvordan verden var uten internett.
3. Boken *Logg av* er ei bok av Thomas Moen og Lars Bratberg
4. I forskjellige situasjoner opp gjennom historien fordi å være skeptisk til nye fenomener er en reaksjon som vi treffer.
5. Lars Bratsberg føler seg som en bedre pappa når han ikke blir forstyrret av andre enn ungene sine., sier han.

C. Parsetninger

Fullfør setningene i linje B nedenfor.

Innholdet i setning B må være det samme som i setning A.

1. A. Sjuåringen spurte: "Pappa, elsker du egentlig mobilen din høyere enn meg?"
B. Sjuåringen spurte " Pappa, elsker du mer mobilen din høyre enn meg?"
2. A. Bratsberg mener ikke det er en god idé å logge helt av. Det mener ikke Moen heller.
B. _____ mener det er en god idé å logge helt av.

3. A. Det har blitt sagt av flere at det er viktig å begrense sin egen teknologibruk.
 B. Det har blitt sagt av flere at det er viktig med egen teknologibruk____av folks _____.
4. A. Mobiltelefonen forstyrrer parforholdet.
 B. Parforholdet er forstyrrer av mobiltelefonen

D. Ordlaging

Fyll ut de åpne feltene.

Substantiv	Verb	Adjektiv/partisipp
en overrask	å være overrask	overraskende
en forstyrrelse	å forstyrre	forstyrrelse
et endre	å endre	endret
en refleksjon	å reflektere	reflekterende
en overdrev	å overdrev	overdreven
ei bregens	å begrense	begrensen
en kritikk	Å kritisere	klritisere

E. Substantiv – adjektiv

*Sett inn adjektivet og substantivet i riktig form i setningene.
 Begge ordene skal være med i alle setningene.*

god – idé

1. Kan du fortelle om noen av gode idene dine?
2. Hun hadde en mye god ide enn resten av gruppa.

3. Kan du komme med noen gode ide ?
4. Dette er god idea du noen gang har hatt.

F. Verb

Skriv verbene i riktig tid. Bruk riktig ordstilling. I noen setninger kan det være nødvendig å sette inn et hjelpeverb.

1. ____Jeg forstor ulike dialekter bedre hvis

jeg - forstå

____jeg har mer kontakt med flere

jeg - ha

personer som snakker dialekt.

2. I det siste ____jeg lyttet mye på lydbøker.

jeg - lytte

For et år siden ____jeg har gjort aldri det.

jeg - aldri - gjøre

3. Hvorfor ikke du hører på meg

du - ikke - høre

da jeg holdet foredraget mitt i går?

jeg holde

4. Han sier at ____han skal spille aldri____ dataspill igjen,

han - aldri - spille

for ____han hadde__en negativ opplevelse med dataspill

han ha

i fjor.

G. Setningsbinding

Knytt sammen de to setningene ved hjelp av ordene som står i parentes. Du kan bytte om på rekkefølgen av setningene, men det logiske innholdet må være det samme.

Spørsmålet var ikke direkte overraskende. Han ble usikker.

(selv om) Spørsmålet var ikke direkte overraskende selv om han ble usikker.

(likevel) Spørsmålet var ikke direkte overraskende . Han ble usikker likevel.

Bedrifter kjører mobilfrie møter. De ansatte blir alltid forstyrret.

(fordi) De ansatte blir alltid forstyrret fordi bedrifter kjører mobilfrie

(derfor) Bedrifter kjører mobilfrie møter, derfor de ansatte blir alltid forstyrret.

(så) De ansatte alltid forstyrret så bedrifter kjører mobilfrie møter.

III Stil

Velg bare én av oppgavene. Skriv en stil på ca. 300 ord.

Oppgave 2

Fortell om språksituasjonen i hjemlandet ditt: Er det mange språk der? Er det ett eller flere offisielle språk? Hvordan er dialektenes posisjon? Er det vanlig å beholde dialekten sin når man flytter, og er det akseptert at dialekt brukes i offentlige sammenhenger som for eksempel i parlamentet?

Overskrift: *Språksituasjonen i hjemlandet mitt*

Hjemlandet mitt er Mexico. Mexico har mye indianer dialekter fra alle landene men vi har en offisiell språk og det er spansk.

Jer er fra Mexico City og vi kan si at vi har den peneste spanske dialekter i landet . Hvorfor tenker vi det?

Alt i Mexico er sentralisert , tv, radio, beste universitet, beste jobber.....Når en person fra andre deler kommer til Mexico City de prøver ikke å holde eller bruke dialekten sine. De kan ha store problemer og konsekvenser

hvis de vil beholde dialekten sine. De kunne ikke finne jobb, lei et hus og ha ny venner.

For eksempel min mor og min far er ikke fra Mexico City, De var veldig ung når de komte til Mexico City. De må lære seg en nye kultur og språk. Mamma første jobb var å vaske hus, Pappa må jobbe på en vakeri og de ikke fikk så mye lønn.

Etter noen år etterpå foreldre mine miste dialekten sine men de fikk veldig jobber og veldig lønn også.

Staten har ikke gjortt mye til å holde minoritet språk, alle boker til å bruke på skolen er på spansk. Indianer barn må lære seg spansk og noen ganger foreldre vil ikke sende barne sine på skolen fordi de tenker at de skal miste kulture sine. Det er fordi i Mexico vi har mange problemer til å integrere folke og kultur og vi har store konsekvenser nå.

For eksempel på skole i Mexico City hvis noen vet at du er indianer og snakker din dialekt, dette barna kan ha mye problemer med andre i klasse.

På tv, alle er standardisert, de bruker bare spansk og en dialekt, de er ikke tv kanaler når folke kunne holde sine språk, lære seg sine dialekt. For eksempel i Norge vi har samisk tv og det er veldig bra til normen og samisk.

Jeg tenker at det er veldig viktig og prøve og bruke vår dialekter og kultur, Det er vår identitet som land og person.